

Всесвітня акція Safer Internet Day

11 лютого 2020 р. у світі відзначається День безпечного Інтернету (Safer Internet Day). Ця міжнародна дата встановлена у 2004 р. за сприяння європейських некомерційних організацій European School Net та Insafe для просування безпечного та позитивного використання цифрових технологій. Вона відзначається щорічно у другий день другого тижня лютого.

В Україні День безпечного Інтернету відзначається з 2009 р. за підтримки «Майкрософт Україна». Упродовж останніх років ідея онлайн-безпеки еволюціонувала від створення «безпечного» Інтернету до створення «кращого» Інтернету. Гасла Дня безпечного Інтернету – «Будь зміною: об'єднаймося для кращого Інтернету» (2017 р.), «Створюй, спілкуйся та поважай: кращий Інтернет починається з тобою» (2018 р.), «Разом для найкращого Інтернету» (2019 р., 2020 р.) покликані об'єднати мільйони людей, надихнути їх на позитивні зміни в Інтернеті, підвищити освіченість з питань онлайн-безпеки та взяти участь у заходах, що відбуваються у всьому світі. У цей день у багатьох країнах громадськістю обговорюються шляхи безпечного використання Інтернету, питання інтернет-етики, загрози протизаконного контенту. Ця подія допомагає зацентруватися на позитивному використанні інноваційних технологій, глибшому усвідомленні власної ролі у створенні більш безпечної онлайн-спільноти. День безпечного Інтернету є закликом для молоді, батьків, вихователів, учителів, соціальних працівників, співробітників правоохоронних органів, підприємців, політиків, широких верств суспільства до об'єднання зусиль з метою створення найбільш позитивного і кращого Інтернету.

Щороку до проведення Дня безпечного Інтернету приєднується дедалі більше організацій. У цьому році до заходу долучилась і Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. А. Сухомлинського Національної академії педагогічних наук України (далі – ДНПБ), яка з 5 по 17 лютого провела тиждень інформаційно-просвітницьких заходів для вчителів, вихователів, бібліотекарів загальноосвітніх, професійних (професійно-технічних) та позашкільних навчальних закладів. У ці дні були проведені науково-методичний семінар «Шлях до безпеки в Інтернеті», заняття «Навчання учнів правил Інтернет-безпеки в шкіль-

них бібліотеках», консультації з питань Інтернет-безпеки, на вебпорталі ДНПБ на сторінці «Бібліотека Нової Української школи» відкрито рубрику «Інтернет-безпека», що сприятиме інформаційному забезпеченню фахівців шкільних бібліотек з цієї проблематики. У рубриці вже розміщено перший матеріал – презентацію «Електронні інформаційні ресурси з питань Інтернет-безпеки». Серед учасників заходів поширювалися матеріали: плакати-пам'ятки, інструкція для зменшення інтернет-залежності, рекомендаційний список. Із доповідями та повідомленнями виступили працівники ДНПБ. Зокрема, науковий співробітник відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів ДНПБ **О. Л. Гончаренко** у своєму виступі «Міжнародний День безпечного Інтернету 2020» розповіла про заходи, які щорічно організовуються в Україні до Дня безпечного Інтернету. Вона ознайомила присутніх з найважливішими правилами онлайн-безпеки та інтернет-етики, проблемами і ознаками інтернет-залежності, а також шляхами її подолання. Було наголошено та тому, що в Україні у 2017 р. з метою розвитку та підтримки інформаційно-цифрового суспільства, забезпечення культури та безпеки користування мережею Інтернет створено Центр кращого Інтернету. Його головна мета – сприяння навчанню безпеки в Інтернеті на основі розроблення методичних посібників, створення інформаційних матеріалів, запровадження в освітній процес тем з кібербезпеки, ініціювання загальнонаціональних досліджень стану захисту прав дитини в онлайн-просторі, сприяння впровадженню міжнародних правових стандартів захисту безпеки та прав дитини в онлайн-просторі у національне законодавство тощо. На сайті Центру розміщено матеріали, які можна використовувати для отримання інформації про безпеку в Інтернеті та застосовувати її в практичній роботі.

Головний бібліограф відділу науково-методичної, соціокультурної та міжнародної діяльності ДНПБ **Л. М. Лапада** у своєму виступі «Популяризація електронних інформаційних ресурсів з питань Інтернет-безпеки» зазначила, що стрімкий розвиток комп'ютерних технологій змушує сучасних школярів опановувати технології роботи в Інтернеті, починаючи з молодшої школи, у зв'язку з чим

гостро постає проблема захисту дітей від Інтернет-ризиків. Доповідачка зробила огляд основних українських Інтернет-ресурсів, навчально-методичних видань, присвячених навчанню дітей основ безпечної поведінки у мережі. Л. М. Лапада детально охарактеризувала проєкт «Про Інтернет», найбільш повний та якісний навчальний проєкт в українському сегменті (розробники – Google спільно з Інтернет-асоціацією України), спрямований на піднесення цифрової компетентності учнів вітчизняних шкіл. У проєкті зокрема йдеться про те, як отримати доступ до знань, знайти потрібну інформацію, критично оцінити контент, створити власний інтернет-проєкт, спілкуватися та робити все це, дотримуючись простих правил безпеки.

На завершення доповідачка наголосила на тому, що в Україні необхідно консолідувати зусилля педагогів, бібліотекарів, вихователів, батьків, громадськості, спрямовані на створення й популяризацію ресурсів з питань Інтернет-безпеки.

Завідувачка відділу науково-методичної, соціокультурної та міжнародної діяльності ДНПБ **І. І. Хемчян** свій виступ «Бібліотеки – амбасадори цифрової грамотності» присвятила висвітленню ролі бібліотек у розвитку інформаційного суспільства. Вона ознайомила присутніх з новим онлайн-проєктом Міністерства цифрової трансформації «Дія. Цифрова освіта», який втілюється за підтримки швейцарсько-української Програми EGAP, що фінансується Швейцарською агенцією з розвитку й співробітництва та реалізується Фондом Східна Європа і Фондом Innovabridge. Ця національна онлайн-програма має на меті підвищити цифрову грамотність українців, адже сьогодні не володіють цифровими навичками 15,1 % українців, а мають низький рівень цифрових навичок 37,9 % громадян. На платформі доступні такі освітні курси з цифрової грамотності: базовий із цифрової грамотності (має три рівні знань); для вчителів і для батьків «онлайн-безпека дітей». Незабаром стануть доступними ще п'ять категорій курсів. Новий курс з'являтиметься щомісяця. Контент доступний українською, російською й жестовою мовою, він орієнтований на різні цільові аудиторії – вчителів, лікарів, батьків, літніх людей тощо. Один з трьох перших курсів присвячений онлайн-безпеці дітей. Мета цього курсу – навчити батьків допомагати дітям використовувати Інтернет та цифрові пристрої безпечно й корисно. За даними досліджень, сьогодні в Україні 90 % батьків не знають, куди звертатися, якщо їх дитина потрапила у небезпеку в Інтернеті.

З метою залучення бібліотек України до національної кампанії з цифрової грамотності Українська бібліотечна асоціація 11 січня 2020 р. підписала меморандум з Міністерством цифрової трансформації про співпрацю з питань навчання громадян України ефективно та безпечно використовувати сучасні цифрові технології в роботі й навчанні, у професійному та особистому житті. ДНПБ, відзначила доповідачка, також долучилась до національної кампанії з цифрової грамотності «Будь на часі!» та популяризуватиме проєкт «Дія. Цифрова освіта».

Науковий співробітник відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів ДНПБ, кандидат педагогічних наук, доцент **О. Є. Матвійчук** у рамках заняття «Навчання учнів правил Інтернет-безпеки в шкільних бібліотеках» провела тренінг «Будь медіаграмотним», у якому взяли участь шкільні бібліотекарі. У вступному слові до учасників тренінгу вона наголосила: ми живемо у XXI сторіччі – сторіччі інформаційної спільноти, а отже, наше завдання – підготувати особистість, яка була б здатна жити й активно працювати в цій спільноті. Для цього ми виховуємо учня, який уміє ухвалювати рішення, вибирати, аналізувати інформацію, бути медіаграмотним. Інтернет – потужний ресурс, який значно полегшує життя людини та відкриває майже необмежені можливості для самореалізації, саморозвитку юної особистості, її спілкування, навчання, дозвілля. Водночас в Інтернеті криється досить багато небезпек як для дітей, так і для дорослих. Знання цих небезпек допоможе їх уникнути. Запропонований тренінг сприятиме залученню школярів до вивчення правил безпечного користування Інтернетом.

Важливим доповненням до проведеного заняття став перегляд відеороликів: «День безпечного Інтернету в школі», «Що таке безпечний Інтернет», «Розкажіть дітям про безпеку в Інтернеті», які є захоплюючим інноваційним способом навчання школярів Інтернет-безпеки.

За активну участь у проведенні заходів з Інтернет-безпеки ДНПБ отримала від Національного комітету Дня безпечного Інтернету в Україні відкритий цифровий бейдж «Організатор заходу до Дня безпечного Інтернету 2020» та сертифікат.

Ірина Хемчян,
зав. відділу,
молодший науковий співробітник ДНПБ
Олена Гончаренко,
науковий співробітник ДНПБ